

УДК:796.1/3:373.3.017.4

Василюк В.М.
кандидат педагогічних наук, доцент
Рівненський державний гуманітарний університет, м.Рівне
Турчик І.Х.
кандидат наук з фізичного виховання та спорту, доцент
Дрогобицький державний педагогічний університет ім.Івана Франка, м.Дрогобич
Давидюк І.В.
ст.викладач
Рівненський державний гуманітарний університет, м.Рівне

ВПЛИВ НАРОДНИХ РУХЛИВИХ ІГОР НА ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ СВІДОМОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ В УМОВАХ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

В статті проаналізовано сучасний стан, проблеми використання українських народних рухливих ігор в теорії і практиці молодшої школи в умовах Нової Української Школи. Виявлено вплив рухливих ігор на формування національної свідомості молодших школярів. Узагальнюючи думки авторів, визначено, що до структури національної самосвідомості входять: когнітивний, емоційно-ціннісний, діяльнісно-практичний. Наведено приклад варіантів інтегрованих уроків з використанням народних рухливих ігор з учнями молодших класів.

Аналіз науково-методичної літератури показав, що процес формування національної свідомості дітей та молоді - є імперативним фактором оновлення суспільства. Отримані дані щодо проведеного експерименту підтверджують ефективність застосування народних рухливих ігор у формуванні національно-культурної свідомості учнів молодших класів.

Ключові слова: молодші школярі, інтегровані уроки, рухливі ігри, національна свідомість.

Василюк Василь, Турчик І. Х. Давидюк Ірина. Влияние народных подвижных игр на формирование национального сознания младших школьников в условиях Новой Украинской Школы. В статье проанализированы современное состояние, проблемы использования украинских народных подвижных игр в теории и практике начальной школы в условиях Новой Украинской Школы. Выведено влияние подвижных игр на формирование национального сознания младших школьников. Обобщая мнения авторов, определено, что в структуру национального самосознания входят: когнитивный, эмоционально-ценностный, деятельностно-практический. Приведен пример вариантов интегрированных уроков с использованием народных подвижных игр с учениками младших классов.

Анализ научно-методической литературы показал, что процесс формирования национального сознания детей и молодежи - является императивным фактором обновления общества. Полученные данные проведенного эксперимента подтверждают эффективность применения народных подвижных игр в формировании национального сознания учеников младших классов.

Ключевые слова: младшие школьники, интегрированные уроки, подвижные игры, национальное сознание.

Vasylyuk Vasy, Turchik Iryna, Davydyuk Iryna. The influence of folk movable games on forming national consciousness of junior schoolchildren in the conditions at New Ukrainian School. The article analyzes the modern state, problems of using Ukrainian folk movable games in the theory and practice of the junior school in the conditions of the New Ukrainian School. The influence of movable games on the formation of national consciousness of junior pupils was revealed. Summing up the thoughts of the authors, it is determined that the structure of national consciousness includes: cognitive, emotional-value, activity-practical. An example of the options of integrated lessons with the use of popular movable games with pupils of the junior class is given.

It is established that the structure of national consciousness consists of the following components: cognitive, emotional-value, activity-practical.

It is revealed that integrated physical education classes create a unified pedagogical environment that has a synergistic effect; the effectiveness of complex influence significantly exceeds the total efficiency of the same means in the case of their individual application. The analysis of scientific and methodological literature allowed establishing that among the levels of national consciousness of children can be conditionally distinguished three: high, medium, low.

It has been diagnosed that the majority of junior children have an inadequate level of molded national consciousness, as evidenced by the following data: 28% of children have a low level of national consciousness, 48% - medium. A high level of national consciousness was found only in 28% of schoolchildren.

In order to correct the level of formation of the national consciousness of the pupils, we developed a method for forming the national consciousness of junior pupils, which consisted in the use of national movable games with integral-developing balls in integrated lessons.

Key words: junior schoolchildren, integrated lessons, movable games, national consciousness.

Постановка проблеми. Одним з основних факторів, що детермінують процес демократичного розвитку держави, є формування національної самосвідомості її громадян. Багато дослідників небезпідставно стверджують, що низький рівень національної самосвідомості громадян України є одним з чинників суспільної кризи. Збереження Української демократичної держави вимагає формування в її громадян національної свідомості і самосвідомості. Освіта є джерелом, з якого дитина найбільш черпає допомогу для національного самовизначення.

Національна свідомість є фундаментальним чинником побудови громадянського суспільства та демократії. Власне такий приклад прояву думки громадянського суспільства та вищого ступеня національної свідомості наш народ продемонстрував у Революції Гідності. Це справжній приклад національно свідомої нації, яка ставить перед собою пріоритети для власного майбутнього та майбутнього своїх наступників.

В умовах життя сучасного українського суспільства під впливом різноманітних політичних, економічних та соціальних чинників українська національна свідомість переживає свій досить активний етап формування. Це насамперед, стосується духовного відродження, котре здавна базувалось на народних традиціях. Усі спроби створити універсальний взірць виховання, а саме інтернаціоналізувати його, не витримали випробування часом, доводячи тим самим істинність національного виховання. Багато в чому воно базується на народних іграх.

Аналіз літературних джерел. На необхідність використання ігор у вихованні підростаючого покоління звертали увагу О. Ващенко, Е. Вільчковський, Г. Воробей та ін. Про окремі аспекти використання українських народних рухливих ігор у вихованні дітей дошкільного і молодшого шкільного віку говориться у працях А. Цюся, О. Яницької та ін.

Народні рухливі ігри є важливим компонентом і складовою частиною національної фізичної культури., про це у своїх працях висвітлюють сучасні дослідники, зокрема Е.С. Вільчковський, О.І. Курок, Г.В. Воробей, М. Данилевич, В.І. Левків, Є.Н. Приступа, М.П. Сигловий, В.А. Старков, А.В. Цюсь. Вчені наголошують на тому, що народні рухливі були і є універсальним засобом фізичного виховання дітей молодшого шкільного віку.

Мета статті (постановка завдань). Обґрунтувати застосування народних рухливих ігор у формуванні національно-культурної свідомості учнів молодших класів.

Завдання роботи:

1. Проаналізувати сучасний стан проблеми використання українських народних рухливих ігор в теорії і практиці молодшої школи.

2. З'ясувати особливості впливу народних рухливих ігор на формуванні національно-культурної свідомості учнів молодших класів під час інтегрованих уроків.

Виклад основного матеріалу дослідження. Процес формування національної свідомості починається в родині змалку і продовжуються в дитячих дошкільних установах, школах, середніх та вищих навчальних закладах. Національне виховання є одним із головних пріоритетів сучасної освіти, його основна мета – виховання свідомого громадянина, патріота, формування у молоді потреби та уміння жити в громадському суспільстві, духовності та фізичної досконалості, моральної, художньо-естетичної культури.

Національне виховання спрямовується на «залучення учнів до глибинних пластів національної культури і духовності формування у дітей та молоді національних світоглядних позицій, ідей, поглядів і переконань на основі цінностей вітчизняної та світової культури». При цьому «національне виховання здійснюється на всіх етапах навчання в школі, забезпечується всебічний розвиток, гармонійність і цілісність особистості, розвиток її здібностей та обдарованість, збагачення на цій основі інтелектуального потенціалу народу, його духовності і культури, виховання громадянина України, здатного до самостійного мислення, суспільного вибору і діяльності, спрямованої на процвітання України» [1,4,6].

Національна ідентичність - це усвідомлення людиною власної належності до певної національної групи, що має свою назву, власну історичну територію, спільні міфи, історичну пам'ять, спільну масову громадську культуру, свою мову, спільну економіку, однакові для всіх юридичні права та обов'язки [4].

Деякі дослідники науковці (Бабій І., Бех І., Бойко С.М.) вважають що до структури національної ідентичності як складової національної самосвідомості належать три компоненти:

- 1) когнітивний - знання про національну спільноту та знання про себе як члена даної спільноти;
- 2) емоційно-оцінний - національна самоповага чи зневага, національна гордість чи сором та ін.;
- 3) поведінковий - відповідні дії та вчинки, що зумовлені двома попередньо згаданими компонентами [1-3].

Важливими психологічними механізмами формування національної самосвідомості виступають національна ідентифікація та рефлексія.

Узагальнюючи думки авторів, визначили, що до структури національної самосвідомості входять: когнітивний, емоційно-ціннісний, діяльнісно-практичний критерії.

На когнітивному - діти повинні отримати міцні знання про свої національні ознаки (історія, культура, мова, особливості ментальності) та ознаки інших спільнот, що є основою національної ідентифікації.

Емоційно-ціннісний критерій характеризує, наскільки діти відчувають потребу брати участь у позакласній виховній роботі патріотичного та національного спрямування, як вони ставляться до національних цінностей і духовних надбань українського народу. Важливою умовою розвитку самосвідомості дітей є вдосконалення їхньої навчально-пізнавальної діяльності, задоволення в ній основних особистих потреб у самовизначеності, самоствердженні та самореалізації.

В основу діяльнісно-практичного критерію покладено прагнення дітей у навчально-виховному процесі реалізувати себе як патріота.

Серед рівнів національної самосвідомості дітей нами умовно було виділено три: високий, середній, низький.

Високий рівень характеризується стійкою мотивацією у поведінці та діяльності, ідентифікації з нацією її історією,

культурою, духовністю, стійкою системою національних цінностей. Такі діти беруть активну участь у позакласній роботі патріотичного та національного спрямування. Їм властивий високий рівень самоорганізації та самоконтролю.

Середній рівень (ситуативно-позитивна діяльність) – характеризується вибірковою мотивацією, яка дозволяє їм достатньо усвідомлювати приналежність до української нації. У таких дітей недостатньо стійка система національних цінностей. Вони епізодично беруть участь у позакласній та позашкільній роботі патріотичного та національного спрямування. Їм притаманний недостатній рівень самоорганізації, самоконтролю та самовиховання.

Низький рівень (слабка спонукально-позитивна діяльність) сформованості національної самосвідомості. Національні цінності дітей є нестійкими. Вони не проявляють ініціативи у виховній роботі патріотичного та національного спрямування.

Для виявлення рівня сформованості національно-культурної свідомості учнів молодших класів нами був проведений педагогічний експеримент.

У дослідженні прийняло участь 25 дітей 3-го класу Вичівської ЗОШ. Аналіз отриманих результатів показав (рис.1), що 28% дітей мають низький рівень національної свідомості, який слабкою спонукально-позитивною діяльністю. Національні цінності даних дітей є нестійкими. Вони не проявляють ініціативи у виховній роботі патріотичного та національного спрямування.



Рис.1 Рівні сформованості національної свідомості дітей молодшого шкільного віку

Серед респондентів 48% дітей мають середній рівень національної свідомості, який характеризується вибірковою мотивацією, яка дозволяє їм достатньо усвідомлювати приналежність до української нації. Високий рівень національної свідомості виявився лише у 28% школярів.

Отримані дані спонукали нас до пошуку шляхів покращення рівня сформованості національної свідомості учнів через призму інтегрованих уроків із використання народних рухливих ігор.

Як цілісний процес формування національної свідомості в умовах НУШ має здійснюватися за допомогою різноманітних методів, як загальних, які використовуються в усіх напрямках виховання, так і часткових, застосування яких практикується переважно в одному із напрямків — правовому, естетичному тощо.

Інтеграція пов'язаних між собою шкільних предметів з метою надання учням комплексного розуміння оточуючого світу є одним з пріоритетних напрямків інноваційних освітніх технологій.

У нашому дослідженні, з метою формування національної свідомості дітей молодшого шкільного віку ми додали до народних рухливих ігор елементи з інтегрально-розвивальними м'ячами та включили їх до інтегральних уроків. Вперше значення впливу інтегрально-розвивальних м'ячів на гармонійний розвиток дітей довела у своїх дослідженнях Пасічник В.М. [5]. Приклади використання даних ігор на уроках наведено в таблиці 1.

Таблиця 1.

Інтегровані уроки з використанням народних ігор з інтегрально-розвивальними м'ячами в молодшій школі

№ з/п	Предмети	Теми, що інтегруються, та завдання які вирішуються	Рухливі ігри з інтегрально-розвивальними м'ячами
1	Українська мова Фізична культура	Рідна мова — мова предків та рідної землі. Збагачення словникового запасу, розвиток уваги, мовлення й мислення, удосконалення рухових умінь й навичок.	«Слова»
2	Українська мова Фізична культура	Народ-мовотворець залишив нам безцінний скарб. Формування національної свідомості через усвідомлення цінностей. Формування національної свідомості через усвідомлення цінностей. Розвиток уваги, спостережливості, мислення, розвиток фізичних здібностей.	Складання слів «Символи держави»
3	Українська мова Фізична культура	Принципи правопису слів з великої літери. Формування національної свідомості через усвідомлення цінностей. Розвиток уваги і спостережливості, удосконалюють рухові уміння й навички.	«Правопис з великої та малої літери»
4	Українська мова	Звуки.	«Голосні, приголосні»,

	Фізична культура	Формування національної свідомості через усвідомлення цінностей. Розвиток гнучкості, спритності, уваги, мислення, розвиток фізичних якостей.	«Голосний звук», «Знайди свою літеру»
5	Я і Україна Фізична культура	Формування знань про тваринний світ (можна запропонувати іншу тематику завдання). Розвиток швидко-силових якостей, мислення, пам'яті, мовлення.	«Ловець»
6	Українська мова Я і Україна Фізична культура	Прикметники-антоніми. Людські чесноти. Формування національної свідомості через усвідомлення цінностей. Розвиток швидко-силових та координаційних якостей, мислення.	«Антоніми»
7	Я і Україна Математика Фізична культура	Вимоги до товаришування. Цифри. Розвиток уваги, спритності, координації і рівноваги. Удосконалення рухових умінь і навичок.	«Класики»
8	Математики Фізична культура	Знаки. Удосконалення в розв'язанні математичних дій. Розвиток уваги, мислення і спостережливості, спритності, швидкості.	«Більше, менше»
9	Математики Фізична культура	Дії з цифрами. Розвиток спритності, уваги, мислення, пам'яті. Удосконалення рухових умінь і навичок.	«Додавання» «Віднімання» «Влуч в крайнього»
10	Я і Україна Фізична культура	Народні свята зимового циклу.	Народні рухливі ігри
11	Я і Україна Фізична культура	Історія України. Збереження традицій. Формування національної свідомості через усвідомлення цінностей. Розвиток мислення, мовлення. Збагачення словникового запасу. Розвиток спритності, швидкості.	«Міста і країни» Комбінована естафета «Історична»
12	Математика Фізична культура	Куб. Елементи куба (грань, ребро, вершина). Удосконалення знань із математики. Розвиток уяви, уваги, мислення. Удосконалення рухових умінь і навичок.	«Швидше збудуй фігуру!»
13	Я і Україна Фізична культура	Середовище існування тварин. Охорона тварин. Розвиток уяви, уваги, спритності, швидкості.	«Ліс, повітря і вода»

Вирішуючи завдання формування національної свідомості на інтегральних уроках із застосування народних рухливих ігор, важливо поступово переходити від репродуктивної діяльності до продуктивного творчого мислення учнів.

З метою перевірки запропонованого підходу після його впровадження в навчальний процес дітей 3 класу Вичівської ЗОШ нами були проведені повторні педагогічне спостереження та ряд тематичних бесід з дітьми молодшого шкільного віку.

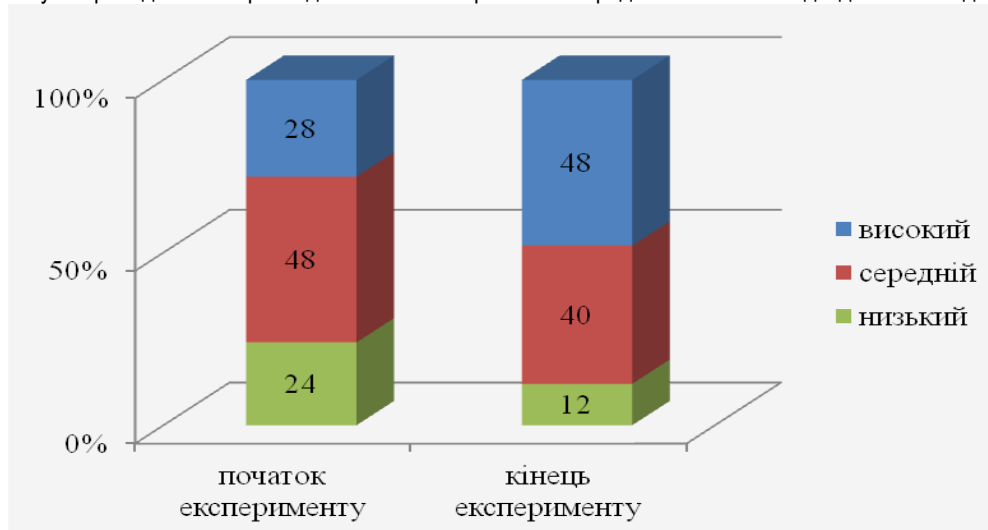


Рис.2 Динаміка змін рівнів сформованості національної свідомості дітей молодшого шкільного віку.

Аналіз проведених спостережень показав (рис.2), що дітей із низьким та середнім рівнем сформованої національної свідомості зменшилось з 24 до 12%, та з 48 до 40% відповідно. Позаяк, значно збільшилась кількість дітей з високим рівнем з 28% до 48%.

Отримані дані свідчать про ефективність запропонованої методики щодо використання національних рухливих ігор з використанням інтеграційно-розвивальних м'ячів на інтегрованих уроках.

Висновки. Аналіз науково-методичної літератури показав, що процес формування національної свідомості дітей та молоді - є імперативним фактором оновлення суспільства. Народні рухливі ігри тісно пов'язані з уявленнями народу про роль генетичної спадковості, впливом на процеси виховання середовища.

Визначено, що важливими психологічними механізмами формування національної самосвідомості виступають національна ідентифікація та рефлексія.

Отримані дані свідчать про ефективність застосування національних рухливих ігор з використанням інтеграційно-розвивальних м'ячів на інтегрованих уроках у формуванні національно-культурної свідомості учнів молодших класів.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо у пошуку оптимальних педагогічних умов що сприятимуть формуванню національної свідомості молодших школярів в умовах НУШ.

Література

- 1.Бабій І. Моральне виховання дошкільника засобами народної педагогіки / Збірник наукових праць. Частина 2.- Умань, 2009.- С.8-15.
- 2.Бех І. Інтеграція як освітня перспектива / І. Бех // Початкова школа. – 2002. – № 5. – С. 5–6.
3. Лисенко Н. Педагогіка українського дошкілля // Лисенко Н., Кирата Н. – К: Педагогіка українського дошкілля, 2006. – 302 с.
- 4.Пасічник В. М. Удосконалення фізичних і розумових здібностей у фізичному вихованні дітей старшого дошкільного віку з використанням інтегрально-розвивальних м'ячів : дис. канд. наук з фіз. вих. і спорту : 24.00.02 / Пасічник В. М. – Львів, 2014. – 295 с.
- 5.Пристапа Є. Українські народні ігри, розваги та забави: методологія, теорія і практика / Є. Пристапа, О. Слімаковський, М. Лук'яченко. – Дрогобич: Вимір, 1999. – 448 с.
- 6.Титар А.В., Пінчук Г.Г. Інтеграція навчального процесу як чинник розвитку пізнавальної активності учнів [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: http://osvita.ua/school/lessons_summary/proftech/24899.
- 7.Цьось А. В. Українські народні ігри та забави / А. В. Цьось.– Луцьк: Надстир'я, 1994. – 96 с.

Reference

- 1.Babij, I. (2009), "Moral upbringing of preschool children by means of folk pedagogy", Zbirnyk naukovykh prac', Vol 2, pp.8-15.
- 2.Beh, I. (2002), "Integration as an educational perspective": Počatkova škola, Vol. 5, pp. 5–6.
- 3.Lysenko, N., and Kyryta, N. (2006), "Pedagogy of the Ukrainian preschool", 302 p.
- 4.Pasičnyk, V. M. (2014), "Improvement of physical and mental abilities in the physical education of children of the senior preschool age using integral-developing balls": dys. kand. nauk z fiz. vyx. i sportu, 295 p.
- 5.Prystupa, Je. Slimakovsk'kyj, O. ats (1999), "Ukrainian folk games, entertainments and fun: methodology, theory and practice", 448 p.
- 6.Tytar, A.V. and Pinču, H.H. "Integration of the educational process as a factor in the development of cognitive activity of students", available at: http://osvita.ua/school/lessons_summary/proftech/24899.
- 7.'C'os', A. V. (1994), "Ukrainian folk games and fun", 96 p.

Вертебна А.О.
асистент кафедри медицини та фізичної терапії
Херсонський державний університет, м. Херсон

ДІАГНОСТИЧНІ АСПЕКТИ ПІДТВЕРДЖЕННЯ АНКІЛОЗИВНОГО СПОНДИЛОАРТРИТУ

Стаття висвітлює основні проблеми ранньої діагностики анкілозивного спондилоартриту та шляхи вирішення цих проблем з допомогою використання найбільш інформативних діагностичних підходів. Коротко надається інформація стосовно основних та супутніх, клінічних проявів захворювання, ускладнень, з якими зіштовхуються пацієнти. У статті визначено, що для підтвердження достовірного діагнозу необхідна наявність одного із клінічних симптомів (біль у спині запального походження, обмеження рухливості у поперековому відділі або зменшення екскурсії грудної клітки), що поєднується із рентгенологічними ознаками сакроілеїту 2-4 стадії. Для більш детального вивчення патологічного процесу та усіх його ознак додатково використовують діагностичні проби, а саме, з метою виявлення сакроілеїту на дорентгенівській стадії та визначення ступеня обмежень рухливості у відділах хребта. У висновках зазначається перелік діагностичних методів (анамнестичних, візуалізуючих, лабораторних, функціональні проби) та схематично зображено послідовність ранньої діагностики.

Ключові слова: анкілозивний спондилоартрит, діагностика, симптом, рентген, критерії, обстеження, біль.